

© Roc Pont

TREBALLS FORÇATS

DOSSIER DE PENSAMENT CRÍTIC

III lliure

TEMPORADA 25—26

INTRODUCCIÓ ALS DOSSIERS DE PENSAMENT CRÍTIC — 3

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE — 5

ENTREVISTA A NICO JONGEN — 12

PROPOSTES DE TREBALL — 15

INTRODUCCIÓ ALS DOSSIERS DE PENSAMENT CRÍTIC

Els **Dossiers de pensament crític** són un material d'acompanyament que vol apropar la noció de la crítica als joves, no per formar crítics teatrals sinó perquè les eines que s'hi fan servir fomenten una actitud activa de l'espectador que ens sembla imprescindible d'incentivar. Despertar el sentit crític permet mirar el món d'una altra manera, més enllà del teatre. Ajuda a qüestionar-lo, a entendre'n la complexitat i la confrontació d'idees. També és un exercici per (re)pensar l'obra, tornar a l'experiència des de l'anàlisi fent l'acció de recordar allò viscut.

Per aconseguir-ho, els **Dossiers de pensament crític** relacionen els espectacles programats amb determinats aspectes del llenguatge escènic.

© Roc Pont

TREBALLS FORÇATS

RESUM DE L'ARGUMENT

La Pepita Cedillo és Sorda: narra històries i respon preguntes en llengua de signes catalana (LSC). A escena, comparteix l'espai amb en Javi, un intèrpret de LSC, amb qui dialoga constantment. Junts despleguen formes diverses de percebre i d'expressar el món i situen la llengua de signes i la paraula oral en un mateix nivell escènic. La relació entre tots dos no respon al rol tradicional d'interpretació, sinó que construeix un teixit comunicatiu propi que fa arribar el relat al públic des de múltiples llocs.

Inspirat en el llegat de la narració i en la necessitat de les comunitats d'explicar històries, *Treballs forçats* proposa un viatge sensorial en què la llengua de signes és una part fonamental de l'escriptura escènica. A través del gest, la vibració i el silenci, l'espectacle és una exploració intel·ligent i sensible dels mecanismes que intervenen en la comunicació, de les dificultats que impliquen i de la tossuda necessitat d'arribar als altres per construir la nostra identitat col·lectiva.

TREBALL AMB L'ESPECTACLE

Amb aquest espectacle, volem aprofitar per treballar el concepte de comunicació, el so i el silenci, i la *performance*. Per això trobareu en aquest dossier un recull de lèxic i de material relacionat específicament amb aquests i altres aspectes de l'espectacle, i un seguit de preguntes i propostes de treball perquè pugueu fer-ne reflexió i valoració amb l'alumnat, més enllà de la primera impressió —el *m'agrada/no m'agrada*.

DRAMATÚRGIA

Roberto Fratini

DIRECCIÓ

Nico Jongen en col·laboració amb Berta Frigola

PERFORMERS

Pepita Cedillo, Javier Díez i Nico Jongen

VESTUARI

Mariona Signes

IL·LUMINACIÓ

Júlia Bauer

ESPai SONOR

Adrià Juan

COPRODUCCIÓ

Teatre Lliure, Centro de Cultura Contemporànea Condeduque Madrid, Azkuna Zentroa Alhóndiga Bilbao i Ça marche

AMB EL SUPORT DE

Teatro Municipal do Porto, Théâtre de Liège, la Comédie de Reims, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i el Casal Font d'en Fargues

IDIOMA

En llengua de signes catalana (LSC) i castellà (oral i en sobretítols)

EDAT RECOMANADA

A partir de 14 anys

LLOC

Espai Lliure, Montjuïc

DURADA APROXIMADA

1 h 15' + 30' col·loqui

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE

ÀNIMA LLIURE

L'obra *Treballs forçats* està inclosa en la programació d'Ànima Lliure.

Ànima Lliure és un projecte que vol convertir el Teatre Lliure en un espai artístic obert a les mirades, les veus i els cossos de persones que no acostumem a veure als escenaris. Perquè creiem que un teatre és un bon lloc per fer cada cop més visible l'invisible.

Els espectacles d'enguany inclosos a Ànima Lliure són tres petites perles provinents de territoris de parla francesa: *La Vie invisible*, *Une tentative presque comme une autre* i *La vie secrète des vieux*, i la coproducció *Treballs forçats*, tots acompanyats d'un programa específic d'activitats divulgatives i/o formatives que complementen l'exhibició. A més, el director Mohamed El Khatib durà a terme un projecte de residència artística amb gent gran i organitzarem amb el Teatre Municipal de Girona i Escenaris Especials, un curs de dramatúrgia adreçat a persones amb diversitat funcional amb una mostra oberta dels textos sorgits, al juny a la sala de Gràcia.

Si en voleu més informació: <https://www.teatrelliure.com/ca/anima-lliure>

ÇA MARCHE

Ça marche és una companyia d'arts escèniques establerta a Barcelona que explora la intersecció entre el teatre, la *performance*, el moviment i les arts visuals. Els seus projectes busquen abordar les realitats contemporànies a través de formes escèniques híbrides, que qüestionen els límits entre l'artesanía, la tècnica i la imaginació col·lectiva.

La companyia treballa sovint amb intèrprets no professionals —infants, adolescents i persones grans—, la presència i les experiències dels quals esdevenen el nucli de cada creació. Aquest enfocament reactiva vincles entre les institucions culturals i les comunitats locals, i aporta noves mirades a l'escena.

Entre els seus treballs escènics recents destaquen *Los figurantes* (Teatre Lliure, Kunstenfestivaldesarts, 2021) i *Cantus Gestualis #Introitus* (Festival Grec Barcelona, 2022). Ça marche també desenvolupa formats híbrids i interdisciplinaris com *RUIDO* (2023) i *Incendis* (2024), dos projectes que habiten l'espai entre la *performance*, la instal·lació i l'experiència participativa.

Ça marche ha col·laborat amb institucions com el Kunstenfestivaldesarts, CAMPO Gent, el Festival Grec de Barcelona, el centre Condeduque Madrid, l'Azkuna Zentroa Bilbao, el TNT Festival Terrassa i el Graner, centre de creació de dansa i arts vives.

Si voleu més informació sobre la companyia podeu consultar el seu web: <https://www.camarche.es/>

COMUNICACIÓ

L'espectacle *Treballs forçats* parla de la comunitat Sorda i de la poca visibilitat que té, però ho fa en realitat per parlar de temes més amplis, com la llengua i la comunicació (i la incomprensió): de com ens entenem i com ens apropem els uns als altres, que a més és el sentit mateix del teatre (on ens dediquem a explicar-nos coses).

La *comunicació* es defineix comunament com a transmissió d'informació. Tot i que hi ha desacords en aquesta definició, sobretot en si les transmissions no intencionals o fallides hi estan incloses o no, i si la comunicació és només la transmissió de significat o si també en crea. El funcionament bàsic és el següent: un emissor utilitza un sistema de codificació per expressar la informació en forma de missatge, i el missatge s'envia a través d'un canal fins a un receptor que pot descodificar-lo.

La comunicació humana es divideix en verbal, no verbal i visual. La verbal implica un intercanvi lingüístic (missatges parlats, escrits i llengua de signes). La comunicació no verbal utilitza el llenguatge corporal, el tacte i les expressions facials. I la visual és la que utilitza imatges, gràfics, etc. Una altra manera de classificar-la és com a comunicació interpersonal (entre persones diferents) o intrapersonal (amb un mateix).

La major part de la comunicació es produeix entre membres de la mateixa espècie, perquè es creu que la comunicació és una forma de cooperació. Un exemple de comunicació entre espècies diferents són les formes i colors que utilitzen les flors per indicar als insectes on es troba el nèctar. Els éssers humans ens comuniquem entre espècies quan interactuem amb mascotes o animals de treball.

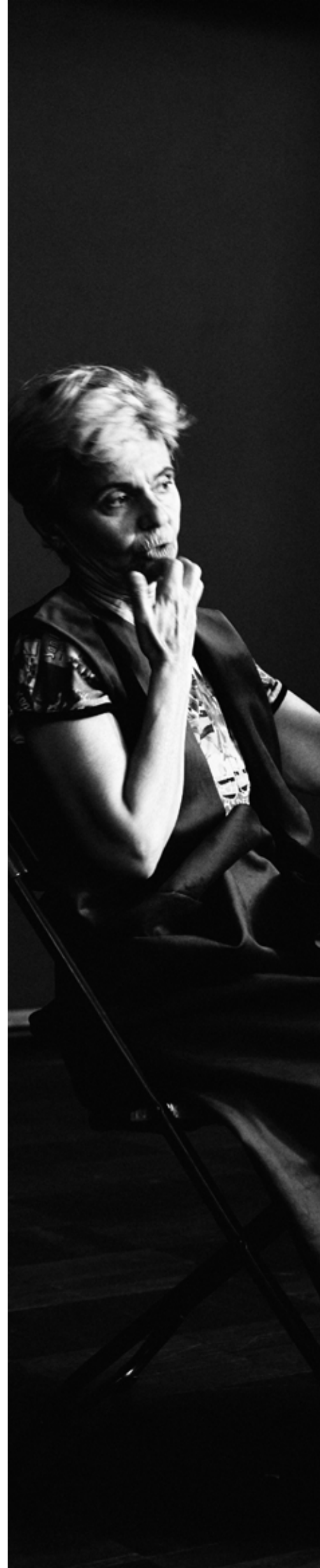
La comunicació humana és essencial per a les relacions, l'organització social i la vida professional; permet l'entesa mútua, la resolució de conflictes, i implica claredat, empatia i escolta activa. Té una llarga història i ha canviat al llarg del temps a causa del desenvolupament de noves tecnologies com ara la invenció de l'escriptura, la impremta, la ràdio, la televisió o internet.

L'espectacle *Treballs forçats* utilitza el mecanisme de preguntes-resposta i juga constantment amb les falles del llenguatge, fins al punt de no interpretar les respostes o donar-ne de diferents.

ESPAI SONOR

L'espectacle *Treballs forçats* està pensat per a dues platees: l'oient i la Sorda. Per això juga constantment amb la presència i l'absència de so, que marca la diferència entre elles. Per exemple, hi ha un so molt desagradable per a les persones oients que apareix repetidament al llarg de l'espectacle, o de vegades les respostes que dona la Pepita no se senten i regna el silenci a la platea oient, o bé treballen amb diferents vibracions del so. La idea d'*espai sonor*, doncs, és central en la proposta i molt diferent a la d'altres espectacles.

L'*espai sonor* és el conjunt de sons i músiques que acompanyen l'obra de teatre. El so pot provenir de dins de l'escena (per exemple, d'una ràdio),

o de fora. El so o la música poden ser compostos expressament per a la obra o poden estar formats per temes o cançons preexistents, i es poden interpretar en directe o bé estar enregistrats. Les possibilitats són múltiples. El so serveix per crear atmosferes i paisatges diferents (realistes o més suggestives), per situar l'acció en un espai o un temps determinat, o per ajudar a destacar certes accions captant l'atenció del públic (una trucada de telèfon, un truc a la porta...). També pot unificar transicions i crear un univers coherent en el conjunt de la peça.

Habitualment, diem quan *tot és fosc*, el so és qui il·lumina la sala. Amb uns quants sons o uns quants acords musicals, l'ambient sonor es torna visual. Del so natural ampliat per l'acústica dels propis edificis teatrals (com al teatre grec) als dispositius sonors tecnològics més innovadors d'avui, el so sempre ha jugat un paper crucial en el teatre. Al teatre elisabetià, per exemple, el so era profundament elaborat: hi havia moltes cançons que acompanyaven els estats anímics dels personatges, imitadors que feien sons d'animals i maquinària específica per reproduir sons de tempesta o de trons.

INTÈRPRET

A *Treballs forçats* apareixen diferents tipus d'intèrprets a escena, que donen un significat molt complet i ampli d'aquesta paraula.

En català, *intèrpret* es defineix com a persona que interpreta. És a dir, que atribueix a una cosa una significació determinada.

En el món del teatre i de la dansa, l'intèrpret és la persona que interpreta a dalt de l'escenari: l'actor, actriu, ballari, ballarina o *performer* són qui actua en una peça o espectacle. Però en el món de la música, l'intèrpret és qui executa una peça musical mitjançant el cant o un instrument.

El fet que el treball actoral, l'*actuació*, sigui en català sinònim d'*interpretació* és molt revelador. Vol dir que, a banda de construir el personatge a partir de les indicacions de la direcció o l'autoria, sempre hi ha un punt de vista personal des de la pròpia idiosincràsia de l'actor o actriu. D'alguna manera, l'actuació no és una transmissió propera a la d'un titella, sinó que es converteixi en el lloc on es fabrica enterament el significat.

D'altra banda, la direcció i l'equip artístic també han d'interpretar l'obra: han de traduir la seva aproximació a llenguatge escènic i determinar-ne el sentit: això és la interpretació de la posada en escena. I no podem oblidar que l'espectador també interpreta l'espectacle segons la seva pròpia manera de percebre'l i entendre'l. Un mateix espectacle pot tenir interpretacions molt diferents, cada persona pot entendre l'obra a la seva manera.

Un intèrpret, però, de manera més genèrica, també és la persona que fa d'intermediari entre els qui parlen llengües diferents i que desconeixen mútuament. En aquest cas, actua com una eina de comunicació, mantenint-se neutral i sense participar en la conversa. L'intèrpret en llengua de signes facilita la comunicació entre persones Sordes i oients. S'ha de situar en un lloc amb bona visibilitat i portar roba d'un sol color i llisa per no distreure els interlocutors. La seva interpretació acostuma a ser simultània (mentre es parla), i necessita pauses i una alta concentració.

A més, fem servir la paraula *interpretar* quan prenem una actitud, un gest o una paraula d'algú en un sentit determinat (*No sé com interpretar el teu silenci*) i, alhora, quan entenem algú, una idea o el desig d'algú altre (*Ha interpretat bé el meu gust*).

LLENGUA DE SIGNES

L'idioma de l'espectacle *Treballs forçats* és el castellà oral i la *llengua de signes catalana* (LSC). L'espectacle busca aprofundir en la comunicació entre les dues llengües i tot el que implica.

La *llengua de signes* és una llengua de caràcter visual, gestual i espacial. Té una gramàtica pròpia que reuneix totes les característiques i compleix les mateixes funcions que la de qualsevol altra llengua. La llengua de signes facilita l'aprenentatge en general i l'accés a la llengua oral, a més de propiciar la participació i la inclusió social. La llengua de signes suma.

No hi ha una única llengua de signes al món, cada país en té una o diverses, que han evolucionat en el si de les seves comunitats lingüístiques amb independència de les llengües orals. Al Regne d'Espanya hi ha la llengua de signes espanyola i la llengua de signes catalana.

La llengua de signes catalana, coneguda habitualment per les sigles LSC, és la llengua de les persones Sordes i Sordcegues signants de Catalunya. L'LSC, com altres llengües de signes, aconsegueix totes les funcions comunicatives possibles i, com tota llengua viva, té unes característiques que la distingeixen. La llengua de signes catalana ha evolucionat des dels seus inicis i continua evolucionant constantment. Interactua amb altres llengües de signes i orals, rep influències i incorpora progressivament conceptes i nous signes, d'acord amb la societat del coneixement i la comunicació actuals.

El neuròleg i escriptor britànic Oliver Sacks, al seu llibre *Veig una veu: viatge al món dels Sords*, va reflexionar sobre la llengua de signes: "Nosaltres (el 99,9% de nosaltres) donem per suposat com una cosa natural la parla i el llenguatge parlat; no sentim cap interès especial per la parla, mai hi dediquem cap reflexió ni ens preocupem de si s'analitza o no. Però la situació és radicalment diferent en el cas dels Sords i de la llengua de signes. Els Sords tenen un sentiment profund i especial respecte de la seva pròpia llengua, senten el signar com una part summament íntima i indistingible del seu jo, com una cosa de la qual depenen i que també se'ls pot prendre en qualsevol moment. Potser fa falta un punt de vista exterior per mostrar als usuaris naturals d'un idioma que les seves pròpies expressions, que a ells els semblen tan simples i transparents, en realitat són enormement complexes". A partir d'aquestes paraules, *Treballs forçats* vol proposar al públic un viatge cap a la falta de comprensió que pot sentir aquest 0,01% restant.

PERFORMANCE

La *performance* és una forma d'expressió artística en què una persona o un grup duen a terme una acció en directe per comunicar una idea, una emoció o una pregunta. Pot combinar moviment, paraules, objectes, sons o música de

maneres poc convencionals. No acostuma a explicar una història de manera lineal, però sí que exposa, explora o reflexiona al voltant d'una temàtica.

La *performance* no busca necessàriament “agradar” ni generar una experiència plaent al públic, sinó que vol provocar sensacions, pensaments i reaccions, i convidar a mirar i a escoltar d'una altra manera.

Les persones que fan una *performance* s'anomenen *performers*. Poden ser actors o actrius, però també poden no ser-ho, ja que no acostumen a interpretar un personatge de ficció. El que ofereixen és sobretot la seva presència a escena, el seu cos, la seva veu, la seva manera d'estar i comunicar-se i algunes vegades la seva experiència personal.

A *Treballs forçats*, la Pepita i en Javi són els *performers* que veiem a escena. La Pepita és Sorda i, tot i no ser actriu professional (de professió va ser professora i logopeda d'infants), explica i expressa idees i experiències a través de la llengua de signes i del seu cos. En Javi no actua només com a intèrpret, sinó que també forma part activa de l'acció escènica. La relació entre la Pepita i en Javi no segueix el model habitual d'intèrpret i interpretat, sinó que construeix una forma de comunicació pròpia, visible i compartida amb el públic.

En aquest espectacle, la *performance* apareix en la manera com conviuen a escena la llengua de signes, la veu, el cos, el silenci, el so, el soroll i la vibració, i en com generen efectes molt diferents entre la comunitat Sorda i la oient.

SO – SOROLL

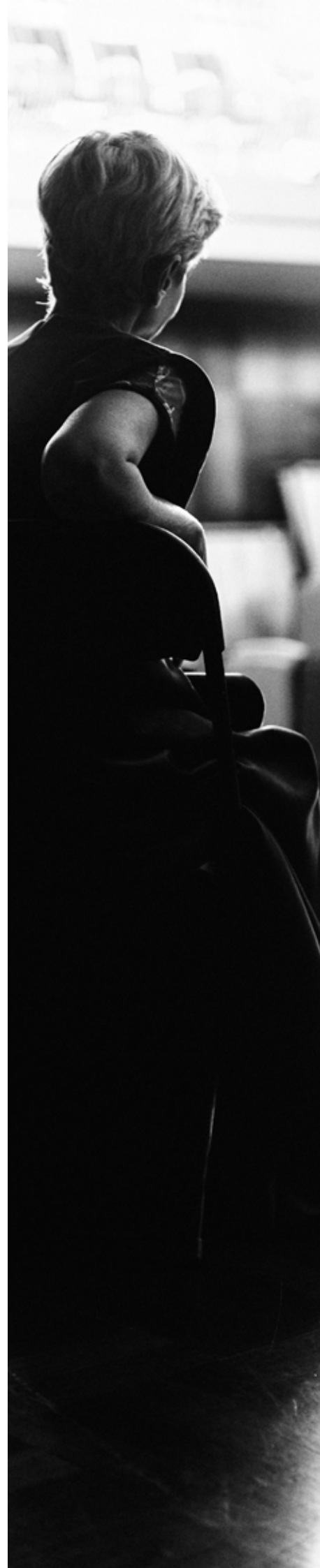
El so és una vibració que es propaga per l'espai i que pot ser percebuda de maneres diferents: a través de l'oïda, del cos, del moviment o del contacte amb l'entorn. Una veu, una música, un cop, una respiració o una vibració poden ser formes del so.

El so pot comunicar informació, emocions o intencions, però també pot existir sense tenir un significat clar.

El *soroll* és un tipus de so que sovint es percep com a molest, confús o difícil d'interpretar. El que per a algú és soroll, per a algú altre pot ser un so interessant o expressiu: això depèn del context, de l'atenció i de l'experiència de qui el percep.

En les arts escèniques, el so i el soroll no serveixen només per “acompanyar” una acció, sinó que poden formar part del llenguatge de l'espectacle. Sons, vibracions, silencis o repeticions poden tenir un valor expressiu i ajudar a construir una experiència sensorial.

A *Treballs forçats*, el so no es limita a allò que se sent. També apareix a través de la vibració, del gest, del silenci i de la llengua de signes. Es fa servir com a eina de confrontació entre els espectadors oients i Sords, que perceben els sons de maneres molt diferents i, a estones, fins i tot oposades. L'espectacle convida a repensar què entenem per so i soroll, i a reconèixer que es poden percebre per molts canals diferents i generar efectes molt diversos.

SORDESA

Treballs forçats vol fer una aproximació a la comunitat Sorda perquè és una comunitat que no accedeix habitualment al teatre. Per fer-ho, els seus creadors han entrat en contacte amb teixit associatiu i artistes que ja hi treballen, i han après la llengua de signes catalana (LSC).

Al llarg de la història de la humanitat, hi trobem personalitats que han decidit adoptar el silenci: no parlar més, no escriure més. Empèdocles, Kafka, Hölderlin, Woolf, Beckett, Rimbaud. Gent que decideix voluntàriament fer silenci. Què passa si aquest acte no és voluntari sinó imposat?

La persona Sorda és la que no hi sent, la que pateix una patologia, la sordesa. Però aquest terme també es fa servir per definir qui no vol escoltar els consells o les exhortacions (*No hi ha pitjor sord que el qui no hi vol sentir*). Sord també és allò que no fa soroll, o que té un so apagat, o que apaga el so (*Una veu sorda*). I en fonètica, és el fonema consonàntic que es realitza sense vibració de les cordes vocals (*s sorda*).

VEU - VEU EN OFF

La *veu* és el so que es produeix a la laringe pel pas de l'aire exhalat a través de les cordes vocals, posades prèviament en contacte.

Cada veu és única i irrepetible, i sovint l'associem a la personalitat de qui parla, canta o expressa alguna cosa.

Tot i que entenem la veu com un so que arriba a l'oïda, també es pot percebre a través del cos, la vibració o el gest. Com a mitjà d'expressió, es combina amb altres llenguatges com ara el gestual, el corporal, el visual o el signat.

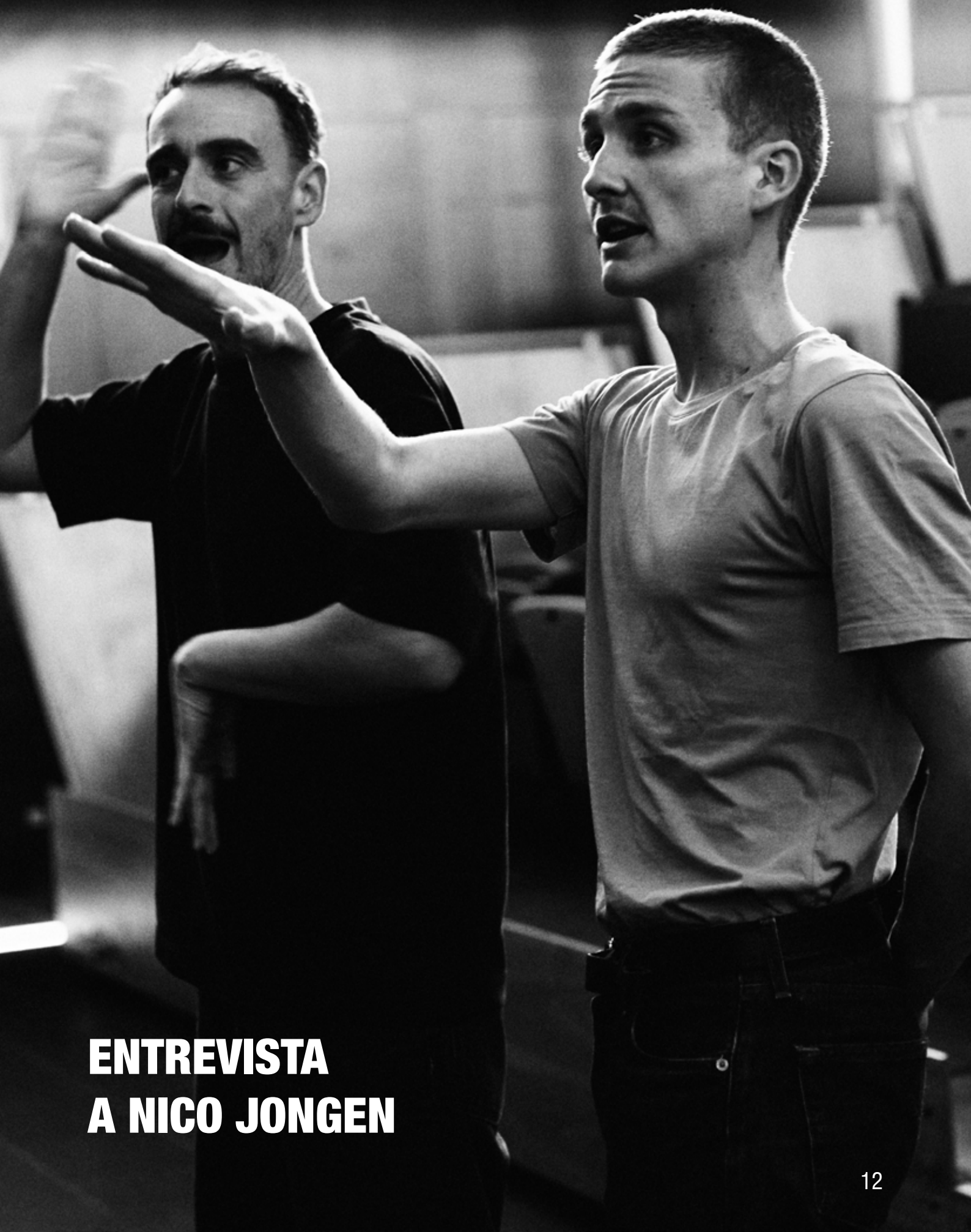
Al teatre i en altres arts escèniques, la veu funciona com un instrument creatiu. Pot coexistir amb altres formes d'expressió i enriquir la manera com l'espectador percep, sent i entén l'escena.

Reflexionar sobre la veu ens recorda que hi ha moltes maneres de comunicar-nos i que la societat sovint dona més importància a la paraula oral que a altres formes d'expressió.

La *veu en off* és una veu que sentim però que no veiem d'on prové, i que no és emesa per cap intèrpret visible a escena. Sovint ens arriba a través d'altaveus o d'altres recursos sonors. Pot tenir funcions narratives, per explicar els fets o situar l'acció, pot expressar el pensament o els sentiments d'un personatge que ja és a escena, o bé donar veu a personatges imaginaris o absents que obren espais abstractes. La veu en off pot actuar com a contrapunt del que passa a escena, generar sorpresa, humor o reflexió, i permet expressar allò que seria impossible de mostrar físicament, i combinar-se amb la veu, el cos, el gest, la llengua de signes i el silenci per crear un paisatge comunicatiu i sensorial ric i complex.

A *Treballs forçats*, la veu en off funciona com un tercer intèrpret, un motor que empeny la Pepita a desenvolupar el discurs i l'acció de la peça.

**ENTREVISTA
A NICO JONGEN**

D'on neix la voluntat de treballar amb intèrprets no professionals?

Va sorgir d'una manera bastant orgànica i ja fa gairebé deu anys que treballem amb intèrprets no professionals. A mesura que ha anat passant el temps, ens hem adonat que no només ens interessa pel que significa col·locar artísticament gent no professional a l'escenari, sinó també pel que implica treballar amb gent que normalment no té cap relació amb les arts escèniques i que sovint no se sent amb el dret d'accedir a aquests espais i de tornar-hi després.

Com són els processos de creació?

Ens agrada entendre que el resultat final no és l'únic interessant. Tot el que succeeix durant el procés és molt enriquidor per a tothom: per a nosaltres, per als intèrprets, per a les institucions amb les quals treballem... S'hi generen moltes preguntes que són molt interessants de compartir.

També hi ha un interès en reflexionar sempre al voltant dels llenguatges i la comunicació. Creiem que té molt de sentit en el teatre: ens dediquem a comunicar-nos i a preguntar-nos per què ens continuem explicant coses. Sempre intentem jugar amb aquesta idea.

Com que treballem amb intèrprets no professionals, mirem de trobar un equilibri en la proposta de treball que sigui artística i ètica.

Treballem amb uns temps diferents dels habituals.

Tenim una lògica de treball dilatada. De vegades és complex en termes de producció, per això intentem buscar finançament per a la recerca prèvia a l'espectacle i allargar el temps de treball.

En el cas de *Treballs forçats*, vaig formar part d'un projecte europeu de recerca teatral amb el Condeduque de Madrid, el Piccolo Teatro de Milà, el Théâtre de Liège i el Teatro Municipal de Porto, que em va permetre fer un seguit de residències.

Com vau arribar a la comunitat Sorda?

La idea era treballar amb comunitats que no havien accedit al teatre o que començaven a fer-ho. D'una manera bastant intuïtiva, em vaig posar a treballar amb comunitats Sordes. Però jo no volia apropiarme'n ni fer un ús o abús del tema de manera pornogràfica.

Feia anys que em fixava bastant en persones Sordes pel carrer. Havia vist la pel·lícula *Code inconnu* de Michael Haneke, que té una escena inicial amb infants Sords que em va marcar bastant i que reverberava amb la forma que tinc d'entendre el teatre.

Per amarar-me realment del que estava fent, vaig entrar en contacte amb associacions, teixits associatius i artistes que ja havien treballat amb comunitats o artistes Sords, i vaig començar a aprendre la llengua de signes catalana.

També vaig començar a fer tallers amb grups de persones Sordes de diferents edats i ciutats, que em van servir per veure que hi havia idees i material per fer un espectacle, tot i que encara no sabia quina forma tindria. És aquí on vaig conèixer la Pepita Cedillo.

I li vas proposar de participar en l'espectacle com a performer?

Sí. La Pepita és professora i logopeda d'infants jubilada. És Sorda però és bilingüe, perquè parla en català i castellà oral. És una dona molt canyera i ha escrit llibres que parlen de la seva experiència entre mons: dins la comunitat Sorda hi ha moltes visions sobre com relacionar-se amb el món oient. Hi ha gent que decideix que no hi ha cap relació, però la Pepita és de les persones que intenta que es trobin.

Ens vam entendre molt bé i em va generar moltes preguntes en relació amb què és el llenguatge, què és la cultura... La seva cultura, sent la llengua de signes catalana, és la mateixa que la nostra que parlem català oral? Es van obrir tot un seguit de preguntes i li vaig proposar a la Pepita que treballéssim junts.

Quina forma escènica ha acabat agafant el muntatge?

És un espectacle que tota l'estona té falles de llenguatge o de discurs. A escena som la Pepita, el Javier —que és intèrpret en llengua de signes— i jo, que acabo desapareixent. Està ideat com un llançament simbòlic de preguntes i respostes al públic.

De vegades, les respostes no estan interpretades, són diferents o no se senten. Treballem amb diferents vibracions del so i intentem col·locar l'espectador oient en un lloc de desorientació, perquè de vegades no pot rebre el missatge o el rep de manera incòmoda.

Pensem l'espectacle per dues platees diferents: l'oiient i la Sorda. En aquest espectacle qui té les de guanyar és la platea Sorda. Fem una inversió del que normalment succeeix.

Tot i generar un petit malestar en la platea oient, per a nosaltres era important que no marxessin només amb aquesta sensació, perquè aleshores continuaríem perpetuant la idea de divisió.

Quan s'acaba l'espectacle proposeu un col·loqui postfunció.

Sempre, i en el fons forma part del mateix espectacle. És un col·loqui invers perquè obrim el diàleg a la platea i intentem que els espectadors es facin preguntes entre ells.

De vegades t'has de comunicar amb una persona Sorda i no saps com fer-ho, et sents una mica ignorant i no vols fer-ho malament... Això el que fa és distanciar-te'n.

El col·loqui és el moment en què es poden fer totes aquestes preguntes, i la platea oient empatitza amb les persones Sordes perquè ha estat durant una hora i quart col·locant-se en un lloc molt incòmode.

És un tancament molt emocionant. Neix una curiositat entre les dues platees, moltes reflexions compartides i moltes ganes d'entendre's.

PROPOSTES DE TREBALL

ENS FEM PREGUNTES

A continuació, us proposem algunes preguntes que us poden anar bé per reflexionar sobre l'espectacle. Teniu informació al glossari i a l'entrevista que us pot ajudar a raonar les respostes. Us proposem alguna reflexió col·lectiva a l'entorn de l'obra i dels temes que tracta. Les preguntes també us poden donar idees per crear propostes d'exercicis.

- Tenint en compte que l'espectacle està pensat per a dues platees, la Sorda i l'oient, l'espectacle ens fa reflexionar sobre què és l'espai sonor de l'obra. Què diries que forma part de l'espai sonor de *Treballs forçats*? El silenci és so?

SOBRE LA DRAMATÚRGIA

- L'obra comença amb un gran silenci. Per què creus que ho han volgut així? Com t'has sentit durant aquest silenci? Què és el silenci?
- L'espectacle funciona amb el mecanisme comunicatiu de pregunta-resposta. Quina dinàmica escènica genera? I en relació al tema de l'obra, per què han triat aquest mecanisme? A qui creus que van dirigides realment les preguntes? Quines preguntes recordes? Quines t'han fet reflexionar més?
- A l'inici i al final de l'obra, apareix de diverses maneres la cançó *The Sound of Silence* de Simon & Garfunkel. Com hi apareix? Quin efecte genera cadascuna en el públic? Creus que tothom la percep de la mateixa manera? Per què han triat aquesta cançó?
- Hi ha moments que el discurs de la peça sembla trencat o incomplet. Creus que és un efecte buscat? Què et transmet aquest tipus de narració? Com et fa sentir?

SOBRE LA POSADA EN ESCENA

- Malgrat que es tracta d'una posada en escena molt simple, s'hi utilitzen diferents elements escènics. Sabries dir quins són i quins efectes generen?
- Com va vestida la Pepita? Es canvia al llarg de l'obra? Què significa per a tu el seu vestuari?
- La Pepita porta un micro sense fils i l'escenografia de l'obra són uns altaveus. T'hi has fixat? Si no t'hi has fixat, per què creus que no ho has fet? Si t'hi has fixat, t'ha semblat provocador? L'obra està plena de detalls i d'accions significatives que poden passar desapercebudes. Quines altres accions o detalls de l'obra t'han semblat provocadors? A qui provoquen?
- Quants intèrprets actuen a *Treballs forçats*? Per què a la fitxa es defineixen com a *performers*? Què significa *interpretar* en aquesta obra?
- Has sentit el so que hi ha durant l'entrada de públic i que es repeteix intermitentment al llarg de l'obra? T'ha molestat? Per què creus que el posen? Com creus que el sent una persona Sorda o una persona oient?

- Com defineixes el so? I la diferència entre so i soroll? Quins sons i/o sorolls has sentit/percebut a l'obra?

SOBRE LA TEVA EXPERIÈNCIA PERSONAL

- Dins la comunitat Sorda, hi ha moltes visions de com relacionar-se amb el món oient. El món oient pràcticament ni s'ho planteja. Tu t'ho has plantejat mai? Prefereixes que els dos mons intentin trobar-se (com la Pepita) o que no hi hagi cap relació?
- Creus la cultura de les persones que parlen en llengua de signes catalana és la mateixa que la de les persones que parlen en català oral? Entenen el món de la mateixa manera?
- Quantes llengües parles? Si no hi parles, t'agradaria saber parlar en llengua de signes? Per què? Hi havies pensat mai? Has après alguna paraula veient l'obra?
- T'has sentit inclòs o exclòs, en aquest espectacle?

RECORDEM L'ESPECTACLE

A continuació, us proposem un seguit d'exercicis a partir del record que ens queda de l'espectacle:

- Penseu si hi ha alguna imatge, acció, sensació o moment concret de l'espectacle que recordeu de manera especial, que us hagi quedat gravat. Feu una reflexió sobre allò que us hagi impactat més. Per què creieu que ha estat tan significatiu per a vosaltres?
- Quin d'aquests adjectius penseu que defineix millor *Treballs forçats*? Important, complicat, actual, reflexiu. Busqueu deu adjectius que, segons vosaltres, defineixin l'espectacle.
- Què diríeu que vol explicar o provocar *Treballs forçats*? Poseu-ho en comú i, després, discutiu si creieu que ha assolit l'objectiu. Feu una relació dels elements que han facilitat o dificultat entendre el sentit de l'espectacle.

FEM-NE LA CRÍTICA

A partir de tota la reflexió que has fet sobre l'obra, et proposem que ara et posis en el paper del crític teatral i facis la teva pròpia crítica escrita de l'espectacle *Treballs forçats*. Et deixem una reflexió sobre què és i com es fa una crítica teatral, que et pot ajudar:

- Una crítica de teatre és una opinió argumentada i documentada.
- Fer la crítica és explicar per què t'ha agradat o no l'obra de teatre que has vist i fer-ho amb:
 - els elements escènics que conflueixen en una producció
 - l'experiència que tens com a espectador/a de teatre
 - el coneixement que tinguis dels artistes que han fet l'obra i la seva trajectòria
 - el coneixement que tinguis de l'autor/a que ha escrit l'obra
 - la valoració que fas de l'objectiu que hi ha darrera la proposta de direcció del muntatge
 - el tema que tracta i la seva relació amb el nostre món actual
 - el gènere teatral (comèdia, tragèdia, drama, documental, etc.) i si aconsegueix els seus objectius (fa riure si és una comèdia?)
 - valorar-lo en el seu context. No és el mateix criticar un espectacle de grans dimensions, amb molt de pressupost i un equip artístic reconegut, que un muntatge fet en una sala petita, amb pocs diners i artistes que comencen.
- Un muntatge teatral –com qualsevol altra manifestació artística– és un acte de llibertat. Una llibertat practicada per compartir amb tu una idea, una emoció, una denúncia, una creença. En una crítica has de valorar si allò que volia comunicar l'obra t'ha arribat o no, si per a tu ho ha aconseguit o no.
- Ho has d'explicar valorant tot allò que has vist a l'escenari: el text, l'actuació dels intèrprets, l'escenografia, la il·luminació, el so o la música, el vestuari, els objectes... Tot contribueix a entendre allò que l'espectacle ha volgut compartir amb el públic. Sempre hi ha un per què, en un espectacle, i s'ha de tenir en compte a l'hora de fer-ne la crítica.
- Una crítica és molt millor si es fa amb les pròpies paraules, amb el món, les aficions i els gustos que té qui l'escriu. Cal que se la faci seva i la defensi amb bons arguments, tant si és a favor com en contra de l'espectacle. De fet, quan no t'ha agradat gens l'espectacle, s'ha d'explicar encara millor.